

Deiliskráning í Leirvogstungu við Mosfellsbæ

Elín Ósk Hreiðarsdóttir

Fornleifastofnun Íslands
FS321-06231
Reykjavík
2006

Forsíðumyndin er af meintum stekk (GK-236:024) norðan við bæ í Leirvogstungu og innan skipulagsreits.

© Fornleifastofnun Íslands 2006
Bárugötu 3
101 Reykjavík
Sími: 551 1033
Fax: 551 1047
Netfang: fsi@instarch.is
Heimasíða: www.instarch.is

Efnisyfirlit

1. INNGANGUR.....	4
2. DEILISKRÁNING OG FORNLEIFAR	5
3. FORNLEIFASKRÁ	7
Fornleifaskrá.....	9
4. SAMANTEKT UM FORNLEIFAR INNAN SKIPULAGSREITS Í LEIRVOGSTUNGU17	
HEIMILDASKRÁ	20

VIÐAUKI 1

Hnitaskrá í landshnitakerfi (ISN93)

VIÐAUKI 2

Kort 1: Deiliskipulagsreitur, mörk túna frá 1916 og dreifing minjastaða

Kort 2: Mörk deiliskipulagsreits, túnakorts frá 1916 og minjstaðir með númerum.

1. Inngangur

Í maílok 2006 hafði Bjarni Sv. Guðmundsson, ábúandi í Leirvogstungu, samband við Fornleifastofnun Íslands vegna vinnu við nýtt deiliskipulag á jörðinni. Bjarni leitaði eftir því að Fornleifastofnun sæi um deiliskráningu á rúmlega 50 ha svæði í landi Leirvogstungu þar sem uppbygging íbúðarhúsaahverfis er ráðgerð.

Í upphafi verksins var unnin svæðisskráning (heimildaskráning) fyrir jörðina. Hana gerði Orri Vésteinsson fornleifafræðingur og var henni lokið 8. júní. Í kjölfarið hófst undirbúningur að vettvangsrannsókn sem unnin var 10. -11. júní. Vettvangsathugun vann Elín Ósk Hreiðarsdóttir sem einnig er höfundur þessarar skýrslu. Áður en hafist var handa við vettvangsrannsókn var tekið viðtal við Guðmund Magnússon í Leirvogstungu. Guðmundur hefur alla tíð búið á bænum eins og faðir hans og afi. Guðmundur gat því veitt mikilvægar upplýsingar um fyrri tíð.

Efnisskipan í þessari skýrslu er svipuð og í öðrum skýrslum um skráningu fornleifa. Á eftir inngangi er kafli um fornleifaskráningu sem m.a. gefur yfirlit um löggjöf og aðferðir við fornleifaskráningu (2. kafli). Í kjölfar hans fylgir sjálf fornleifaskráin (kafli 3). Í 4. kafla er svo samantekt um minjastaði innan deiliskipulagsreits í Leirvogstungu. Aftan við skýrsluna er viðauki þar sem annars vegar er að finna hnitaskrá allra minjastaðanna sem skráðir voru, í landshnitakerfi (ISN93) en hins vegar að kort þar sem útlínur skipulagsreits og allar fornleifar eru sýndar.

2. Deiliskráning og fornleifar

Hátt á aðra öld er liðið síðan skráning fornleifa hófst á Íslandi en þó er enn langt í land að til sé heildstæð skrá um fornleifar á Íslandi. Á síðustu áratugum 19. aldar voru margir minjastaðir kannaðir á vegum Hins íslenska fornleifafélags, einkum staðir sem á einn eða annan hátt tengdust fornsögum og sögu þjóðveldisins. Eftir aldamótin 1900 dró úr fornleifakönnun á vegum félagsins og var þráðurinn ekki tekinn upp að nýju fyrr en um og eftir 1980.

Skoðanir manna á því hvað teljast fornleifar hafa breyst mikið á þessum tíma. Byggingar sem voru hversdagslegar fyrir hundrað árum eru nú orðnar minjar um horfna lífshætti. Skilningur hefur vaknað á nauðsyn þess að skrá upplýsingar um slíkar minjar og vernda þær fáu sem eftir eru fyrir komandi kynslóðir. Nauðsynlegra upplýsinga um gerð og ástand fornleifa er aðeins hægt að afla með vettvangsathugun, og við það er venjulega átt með hugtakinu fornleifaskráning (ýmist aðal- eða deiliskráning). Til þess að vettvangsathugun komi að fullu gagni verður þó fyrst að taka saman ýmsar upplýsingar, bæði skriflegar og munnlegar, sem vísa á minjastaði og geta gefið vísbendingar um hlutverk mannvirkjaleifanna (svæðisskráning).

Á undanförnum árum hafa verið gerðar breytingar á löggjöf um verndun fornleifa og hefur eftirlit með framkvæmd laganna verið aukið. Samkvæmt 10. grein þjóðminjalaga (nr. 107, 2001), eru allar fornleifar á Íslandi friðhelgar: „Fornleifum má enginn, hvorki landeigandi, ábúandi né nokkur annar, spilla, granda né breyta, ekki heldur hylja þær, laga né aflaga né úr stað flytja ...“ Er þessi fornleifakönnun í anda þeirra markmiða sem sett hafa verið þessari löggjöf. Mat á áhrifum framkvæmda á fornleifar gerir kröfur um fjölpætta athugun á heimildum og vettvangsrannsókn, enda er skilgreining á fornleifum í þjóðminjalögum víðtæk. Til fornleifa teljast hvers kyns leifar fornra mannvirkja og annarra staðbundinna minja sem menn hafa gert eða mannaverk eru á, svo sem:

- a. búsetulandslag, byggðaleifar, bæjarstæði og bæjarleifar ásamt tilheyrandi mannvirkjum og öskuhaugum, húsaleifar hvers kyns, svo sem kirkna, bænahúsa, klaustra og búða, leifar af verbúðum, naustum, verslunarstöðum og byggðaleifar í hellum og skútum;
- b. vinnustaðir þar sem aflað var fanga, svo sem leifar af seljum, verstöðvum, bólum, mó gröfum, kolagröfum og rauðablæstri;
- c. gömul tún- og akurgerði, áveitumannvirki og leifar eftir veiðar til sjávar og sveita;
- d. gamlir vegir, stíflur, brýr, vatnsvöð, varir, hafnir og bátalægi, slippir, ferjustaðir, kláfar, vörður og vitar og önnur vega- og siglingamerki ásamt kennileitum þeirra;
- e. virki og skansar og önnur varmarmannvirki;
- f. gamlir þingstaðir, meintir hörgar, hof og vé, brunnar, uppsprettur, álagablettir og aðrir staðir og kennileiti sem tengjast siðum, venjum, þjóðtrú eða þjóðsagnahefð;

- g. áletranir, myndir eða önnur verksummerki af manna völdum í hellum eða skútum, á klettum, klöppum eða jarðföstum steinum og minningarmörk í kirkjugörðum;
- h. haugar, dysjar og aðrir greftrunarstaðir úr heiðnum eða kristnum sið;
- i. skipsflök eða hlutar úr þeim.

Minjar 100 ára og eldri teljast til fornleifa, en heimilt er þó að friðlýsa yngri minjar.

Það er skýrt af þessari skilgreiningu að fornleifar eru ekki aðeins öll mannvirki heldur einnig staðir sem á einn eða annan hátt tengjast menningu og atvinnuvegum, hvort heldur sem er vöð eða álagablettir. Þessari skilgreiningu er fylgt við hefðbundna fornleifaskráningu.

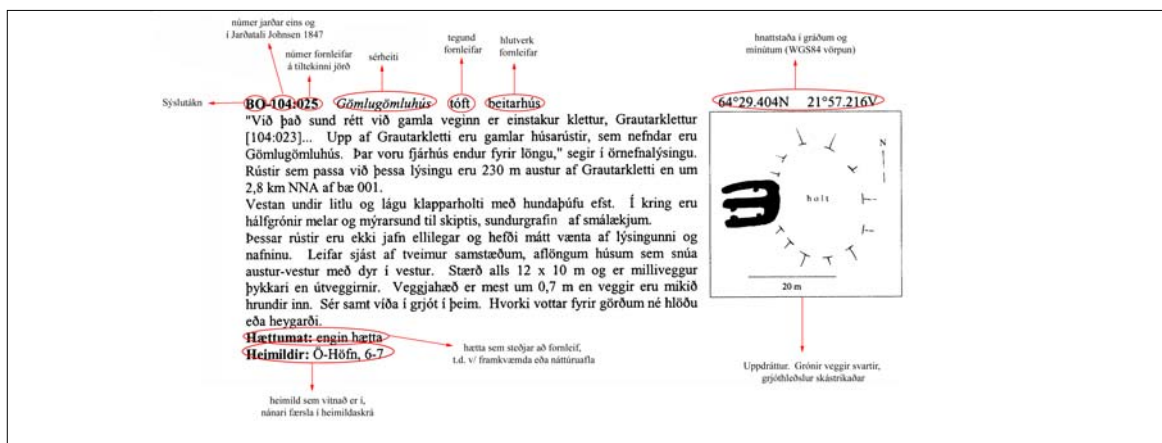
Ef nauðsynlegt er talið að spilla fornleifum eða hylja þær, þarf að leita heimildar Fornleifaverndar ríkisins. Komi til björgunargraftar vegna framkvæmda, ber framkvæmdaaðili þann kostnað sem af því hlýst.

Með hliðsjón af ofangreindum lagaákvæðum, er skylt að geta þeirra takmarka sem eru á meðfylgjandi mati: Þrátt fyrir ítarlega heimildarkönnun og vettvangsathugun eru fornleifar þess eðlis að seint verður skorið úr með fullri vissu að við tiltekna framkvæmd verði engin stórhætta á að minjar finnist þar við jarðrask.

3. Fornleifaskrá

Í skráningarkerfi Fornleifastofnunar hefur hver sýsla skammstafað heiti (ÁR, SP o.s.frv.) og hver jörð hefur þriggja stafa númer. Miðað er við jarðaskiptingu eins og hún kemur fyrir í Jarðatali Johnsens frá 1847 og byggir tölusetning jarðanna á því. Skipting jarða um miðja 19. öld ræður ekki aðeins númerum í skránni heldur er miðað við hana þegar ákvarðað er hvaða jörð ákveðnir minjastaðir tilheyra. Hverjum minjastað er gefin kennitala sem er þriggja stafa númer sem hengt er við sýslutákn og jarðarnúmer (dæmi: GK-236:001). Fornleifaskrá hverrar jarðar hefst á stuttu yfirliti yfir skiptingu jarðarinnar, eignarhald hennar og matsverð, og einnig er gefin stutt lýsing á náttúrufari og búskaparaðstæðum og sléttun túna. Þar á eftir kemur listi yfir fornleifar sem fundist hafa heimildir um.

Í skránni fær hver minjastaður eina grein og er framsetning upplýsinganna stöðluð. Í fyrstu línu hverrar greinar eru grunnupplýsingar auðkennisnúmer, sérheiti, tegund, hlutverk og hnattstaða. Á eftir auðkennisnúmeri kemur sérheiti hennar ef eitthvert er og síðan tegund. Með tegundarflokkun er leitast við að skilgreina hvers eðlis fornleifin er, þ.e. hvort um er að ræða mannvirki af einhverju tagi sem enn sést, og þá hverskyns (t.d. tóft, garðlag eða varða), mannvirki sem vitað er um en er horfið (heimild, örnefni) eða fornleif sem ekki hefur verið mannvirki (álagablettur, sögustaður eða nátttröll). Allir fornleifastaðir eru greindir til tegundar en hlutverk þeirra er ekki alltaf hægt að ákvarða.

Dæmi um skráningu á dæmiaerðum minjastað

Á eftir hlutverki kemur hnattstaða minjastaðarins í gráðum og mínútum. Mæling hnattstöðu er gerð með GPS staðsetningartækjum (stillingin WGS 84) og er mælt í miðju hvers minjastaðar. Áætlað frávik frá miðju sé ekki meira en 10 metrar að meðaltali. Þar sem getur um „heimild um...“ t.d. útihús, þá er átt við að eingöngu eru til heimildir um staðinn, en minjar hafa ekki fundist á vettvangi við skrásetningu. Þó engar minjar hafi fundist, er engu að síður tekin hnattstaða staðarins ef unnt hefur verið að ákvarða hann á grundvelli fyrirbyggjandi upplýsinga með um 50 metra fráviki.

Í annarri línu hefst lýsing minjastaðar oftast á tilvitnun í fyrirbyggjandi heimildir en síðan er staðsetningu hans lýst. Þar á eftir kemur oft lýsing á aðstæðum og síðast lýsing á mannvirkinu sjálfu ásamt með öðrum upplýsingum sem við eiga.

Í næstsíðustu línu er lagt mat þá hættu sem minjastaðurinn kann að vera í. Hættustig eru eftirfarandi: 1) engin hætta, 2) hætta og 3) stórhætta. Þeir minjastaðir sem eru fjarri byggð og öllu því umróti sem hugsanlega gæti skemmt þá teljast ekki í hættu. Minjar á eða við svæði þar sem framkvæmdir eiga sér stað teljast í hættu ef hugsanlegt er talið að þeim verði rótað. Sem dæmi um slíka staði má telja fornleifar í túni en þær teljast í hættu vegna þess umróts sem fylgir ábúð og búskap og minjastaðir sem eru á svæði þar sem framtíðar landnotkun er óráðin. Í stórhættu teljast minjastaðir þar sem miklar líkur teljast á að stöðum kunni að verða raskað vegna áætlaðs eða fyrirsjáanlegs umróts. Sem dæmi um slíka staði má nefna minjastaði sem eru á skipulagssvæði þéttbýlis, inni í skógræktarreitum, innan áhrifasvæðis stórframkvæmda eða sem uppblástur ógnar.

Gerð er grein fyrir hver er hættuorsök hverju sinni. Þá er í síðustu línu getið heimilda ef einhverjar eru, oft með skammstöfunum, en úr þeim er leyst í heimildaskrá aftast í skýrslunni.

Fornleifaskrá

GK-236 Leirvogstunga

1547-48: "Jtem met Tonge ij legekor. Xij for. Landskyldt en quegle oc morck. Ij lege en vet smor dt. Oc ij landskyldt ij for met lam oc en ar gamle for for morch dt. Oc beholde hand koen ij sin foermandskop for forgangendis ar Gulloger." DI XII, 110.

1548-49: "Jtem meett Tonge ij legekior. Xij foer. Landskyldt en quelle oc morck ij lege en vet smor oc ij landskyldt en ko dt. Tog hand thenne ko ij sit formandskop for thette aür oc for morcken 2 for met lamb oc en ar gamell foer dt." DI XII, 136-37.

1549-50: "Jtem met Tonge ij kior xij foer landskyldt jc oc morch ij lege en vet smor etc. Oc j landskyldt en ko etc. Tog hand thene ko ij sit formandskop. Oc 2 for med lamb etc. Oc en ar gamel for etc. For morcken." DI XII, 152.

1550: "Jtem met Tonge ij kior xij foer landskyldt er jc oc morck j lege en vet smor etc. Oc j landskyldt en ko etc. Tog hand thene ko j sit formandskop oc ij foer met lam oc en

ar gamel foer etc. For morcken." DI XII, 172. **1552:** "Jtem mett Tonge ij kor. Xij faar. Landskild jc och j mark. Ij leger j vett smor. Dt. Och ij landskyldt ett quille och ett faar med lam. Dt. Och togh hand thete quile ij sijtt formanskop. Och haffuer iegh quithitt v ore for syre och for hoe med hannum." DI XII, 397.

Gunnlaugur í Tungu var formaður á tólfæringi, konungsskipi, sem réri frá Stafnesi og er hans getið í fógetareikningum 1548 - DI XII, 128; 1552 - DI XII, 406, 413 og 1553 - DI XII, 563.

28 hdr. 1695

1704: "Torfrista og stúnga grýtt og sendin. Eldiviðartak af mó fer til þurrðar, en er alt hingað til nægilegt. Lax og silúngsveiði á jörðin í Leirvogsám, og meina menn þar gagnsvon ef iðkað væri. Engjunum spillir vatnságangur með grjóti. Landþröng er og ágangur af nábúum. Stórviðrasamt so hætt er húsum og heyjum. Túninu spillir fjúkandi grjót og sandur. Vatnsból gjöra fannlög stórerfitt um vetur." JÁM III, 327.

1847. Konungseign.

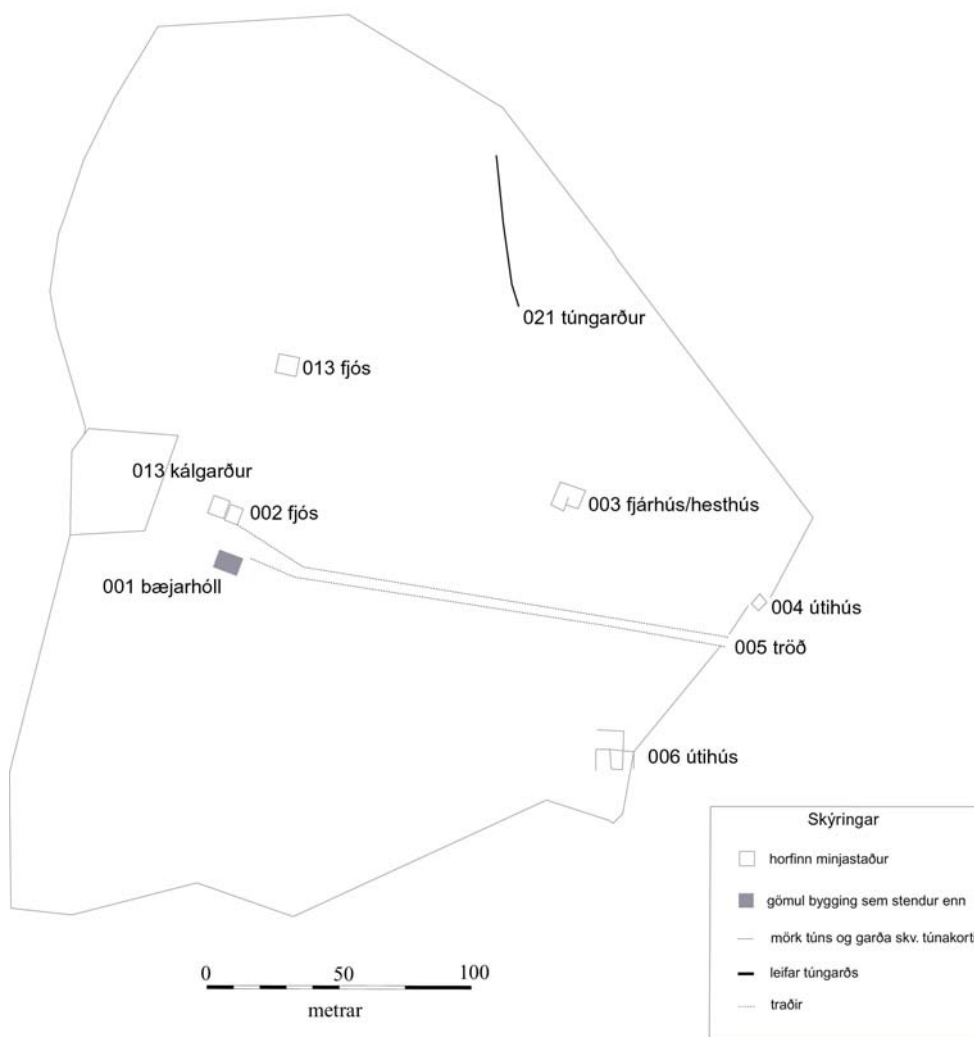
Tún 5,6, (17,9 d.) kálgarður 1100 m².

1855: "Sú jörð hefir engjar góðar, en þó undirorpnar miklum skemmdum af Leirvogsánni." SSGK, 231.

Talin meðal 'allnotalegra heyskaparjarða' í sókninni - SSGK, 237.

"**1874** var alt túnið kargapýft, þá var byrjað að slétta litla bletti. Nú er rétt alt sléttað, sem tún er talið og nokkuð

Túnakort - Leirvogstunga

grætt út við mel - og plægður blettur ógróinn." Túnakort 1916.

GK-236:001 Leirvogstunga bæjarhóll bústaður

64°10803N 21°41094V

Gamli bærinn í Leirvogstungu, sem merktur er inn á túnakort af bænum frá 1916, stendur enn og er nú Leirvogstunga III. Bærinn var upprunalega byggður úr timbri og kjallari úr grjóti en við hann hefur verið byggt og hann steypdur upp. Samkvæmt Guðmundi Magnússyni, heimildamanni, var hluti hússins risið vel fyrir aldamótin 1900. Hann kannaðist ekki við að hafa heyrt hvar eldri bæir, úr torfi og grjóti, hefðu staðið en líklegast er að þeir hafi verið á svipuðum slóðum. Bærinn er um 290 m vestan við Vesturlandsveg en um 270 m norðan við Köldukvísl. Búskap er hætt á jörðinni en þar er fyrirhuguð uppbygging íbúðahúsa hverfis. Nú hafa verið byggð 6 íbúðarhús í Leirvogstungu og eru þau nefnd Leirvogstunga 2-7. Gamli bærinn stendur á náttúrulegri hæð en vel hugsanlegt að einhver hluti hólsins séu mannvistarleifar.

Nær ómögulegt er að geta sér til um uppsöfnun mannvistarlaganna í bæjarhól af yfirborði. Bæjarhúsin eru á talsvert miklum hól sem að langstærstum hluta virðist náttúrulegur. Á þessum hól má þó segja að sé önnur hæð í toppinn sem gróflega má áætla um 80 X 40 m stóra og snýr hún austur-vestur.

Þessi hæð er víða um 1 m á hæð en nær þó allt að 2 m þar sem mest er. Vesturhlið hennar er skýr en austurhliðin fjarar út fast austan girðingar við Leirvogstungu III. Suðurhlið er snarbrött (og sömuleiðis hinn náttúrulegi hól sem er í beinu framhaldi) en ekki er hægt að tala um eiginlega norðurbrún. Elsti bærinn í Leirvogstungu III er með kjallara og er byggður í hólinn. Sömuleiðis hafa þar verið byggð fjós og bílskúr og ýmislegt annað rask átt sér stað.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

Heimildir: Túnakort 1916

Leirvogstunga II og III, horft til norðausturs. Gul lína markar af þann hluta hólsins þar sem vænta má hvað mestra mannvistarleifa undir sverði

GK-236:002 hleðsla fjós

64°10809N 21°41109V

Um 10 m norðvestan við gamla bæinn 001 er merkt bygging á túnakort frá 1916. Samkvæmt Guðmundi Magnússyni, heimildamanni, var fjós á þessum stað. Vestan þess var hlaða og stendur hún ennþá uppi. Fjósið sem þarna stóð var rífið um 1920 og þá byggður bílskúr (var byggður á 5. áratug 20. aldar) á svipuðum stað sem enn stendur. Malarplan er þó að hluta þar sem fjósið var og má þar stundum sjá móta fyrir rennu úr fjósi.

Hlaðan sem enn stendur hefur verið hlaðin úr grjóti að talsverðu leyti en síðan hefur hlaðan verið stækkuð og viðbætur eru steinsteypar. Hluti hleðslunnar sést nú í norðurvegg á um 6-7 m kafla.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

Heimildir: Túnakort 1916

Grjóthleðslan í hlöðunni, Horft til SSA

GK-236:003 heimild um fjárhús

64°10842N 21°40982V

Útihús er merkt inn á túnakort frá 1916 um 110 m norðaustan við bæ 001. Húsið hefur verið 30-35 m ofan (norðan) við gömlu heimreiðina 005 en var fast neðan (sunnan) við þá sem nú er mest notuð heim að Leirvogstungu II-III. Þetta er um 200 m vestan við Vesturlandsveg. Þar sem húsið stóð eru nú sléttuð tún neðan (sunnan) heimreiðar.

Á þessum stað voru hesthús og tvö fjárhús, sambyggð úr torfi, grjóti og timbri. Húsin snéru norður-suður en úr þeim var sléttað á milli 1950-1955. Á svipuðum slóðum og húsin stóðu var góðhesturinn Brúnn heygður um miðja 20. öld. Aðeins herra gras vex þar sem Brúnn var heygður. Annars er vart hægt að segja að nokkur merki þessa staðar sjáist á yfirborði.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

Heimildir: Túnakort 1916

GK-236:004 heimild um útihús

64°10839N 21°40884V

Um 180 m ANA við gamla íbúðarhúsið í Leirvogstungu 001 er merkt hús inn á túnakort frá 1916. Húsið hefur samkvæmt túnakorti verið lítil kofi í túnjaðri. Þar sem húsið stóð eru sléttuð tún.

Þar sem ætla má að húsið hafi verið má, ef vel er að gáð, greina lága hæð með dæld í miðju. Þessi ummerki eru afar óljós og sjálfsagt ekki hægt að greina þau nema þegar gras er fremur hátt (þar sem blæbrigðamun má sjá að lit grassins) og sól er fremur lágt á lofti. Ekki er óhugsandi að um náttúrulega dæld sé að ræða en líklegra verður þó að telja að undir sverði leynist leifar af útihúsi. Svæðið er um 13 X 9 m stórt og snýr norður-suður. Guðmundur Magnússon, heimildamaður, kannaðist ekki við útihús á þessum slóðum.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda**Heimildir:** Túnakort 1916; GÖ - Drög að fornleifaskrá fyrir Mosfellsbæ, 123696-236-12**GK-236:005** heimild um traðir

64°10815N 21°40977V

Traðir heim að Leirvogstungu lágu áður 50-60 m sunnar en núverandi heimreið gerir. Traðirnar eru merktar inn á túnakort frá 1916. Samkvæmt kortinu voru þær um 180 m langar. Traðirnar voru e.k. dæld eða gata skv. Guðmundi Magnússyni, heimildamanni. Úr þeim var sléttuð um 1940. Þar sem þær voru eru nú sléttuð tún.

Á þeim slóðum sem traðirnar voru má nú óljóst greina hrygg í túninu, frá austurhlíð girðingar sem er umhverfis Leirvogstungu III og til austurs 50-60 m út túnin áður en hann verður alveg ógreinilegur. Hryggurinn er víða 4-5 m á breidd en 0,1-0,2 m á hæð.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda**Heimildir:** Túnakort 1916**GK-236:006** heimild um útihús

64°10793N 21°40924V

Um 140 m ASA við bæ 001 er merkt útihús inn á túnakort frá 1916. Húsið hefur verið í túnjaðri og samkvæmt túnakorti mátti ætla að þar hefðu staðið nokkuð stór úthús sem skipst hefðu upp í þrjú samsíða hólf austur-vestur og eitt hólf að baki (hugsanlega hlöðu) sem snúið hefur þvert á þau. Þar sem húsið stóð eru nú sléttuð tún. Hólar eru í túnunum á svipuðum slóðum og húsið var og er sæmilega greinileg hæð um 135 m ASA við bæ þar sem mögulegt er að leifar útihússins leynist undir sverði. Guðmundur Magnússon heimildamaður kannaðist ekki við hús eða tættur á þessum slóðum.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda**Heimildir:** Túnakort 1916**GK-236:007** Stöðull heimild um kvíar

64°10875N 21°40771V

"Brekkan hér upp við, fyrir ofan túnið, þar sem þó hallar til Köldukvíslar, heitir Stöðulbrekkur. Neðan þeirra er Stöðull. Þar voru kvíar áður fyrr ..." segir í örnefnaskrá. Kvíarnar voru um 280 ANA við bæ 001, austan við túnjaðar, á túnbletti fast vestan við Vesturlandsveg. Þar sem kvíarnar voru er nú sléttuð tún alveg að vegkanti Vesturlandsvegar.

Þegar Vesturlandsvegur var lagður um 1970 var land lækkað mikið og við þær framkvæmdir var kvíunum alveg rutt út. Ekki er ástæða til að ætla að nokkrar leifar kvíanna hafi varðveist undir sverði á þessum slóðum.

Hættumat: engin hættu**Heimildir:** Ö-Leirvogstunga, 1**GK-236:008** Sauðhús tóft fjárhús

64°10734N 21°40910V

"Þar voru kvíar [007] áður fyrr, og aðeins sunnar í túni er Sauðhústún. Neðan [Sauðhústúns] er foss í ánni, sem heitir Tungufoss ... Við fossinn norðanverðan er Hjallberg." segir í örnefnalýsingu. Sauðhús er um 170 m suðaustan við bæ 001, Sauðhústún voru ofar (norðan) húsanna og kennd við þau. Ekki er vitað til að hjalli hafi verið á þessum stað eins og örnefnið Hjallberg gæti gefið til kynna. Á sjálfu Hjallbergi er lítið minnismerki um 5 m suðvestan við tóft Sauðhúsa. Reiðstígur er fast sunnan við tóftina og sker suðurvegg hennar.

Fast sunnan við tóftina er girðing sem girðir af afgirt hólfi þar sem hross eru höfð á beit. Tóftin er grasi vaxin og umhverfis er grasi vaxinn mói að gili Köldukvíslar.

Sauðhús hýsti 20-30 sauði og var notað

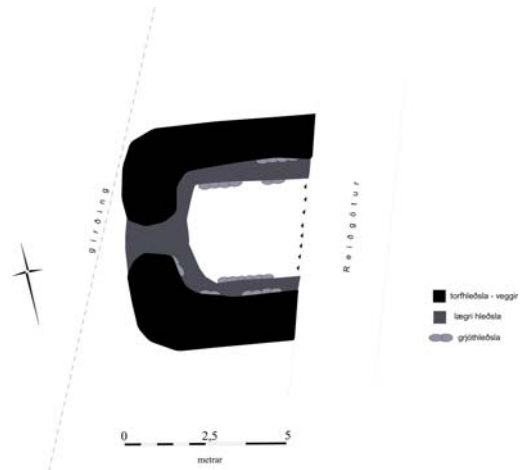

Sauðhús, horft til norðvesturs

fram á 20. öld. Tóftin sem nú sést er einföld, 7 X 6 m stór og snýr NNA-SSV. Reiðgötur hafa hins vegar skorið af tóftinni og má ætla að hún hafi verið lengri og þá líklega snúið VNV-ASA. Tóftin hefur verið hlaðin úr torfi og grjóti. Hún er nú mjög gróin (mosa og grasi) en grjóthleðslur sjást þó hér og þar. Op hefur verið á VNV vegg hennar miðjum en nokkuð er hrúnið inn í það. Svo virðist sem jötur hafi e.t.v. verið meðfram veggjum. A.m.k. má greina lægri steinaröð meðfram NNA og SSV-veggjum.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

Heimildir: Ö-Leirvogstunga, 1

GK-236:009 frásögn leið

64°10984N 21°41413V

Talsverðar engjar voru norðvestarlega í landi Leirvogstunga. Af engjunum voru farnar tvær leiðir heim. Annars vegar um Traðarsund 015 og hins vegar nokkru sunnar, norðan við Hallinn. Þessar tvær leiðir sameinuðust svo suðaustar og lágu til SSA að bæ 001.

Á þessum slóðum er melur og grasi gróin slétta. Svæðinu hefur verið nokkuð raskað en á köflum er eins og megi greina dæld þar sem gatan hefur legið.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

Heimildir: Ö-Leirvogstunga, 1

GK-236:010 vegur leið

64°10779N 21°40851V

"Neðan [Sauðhústúns] er foss í ánni, sem heitir Tungufoss ... Við fossinn norðanverðan er Hjallberg. Þar var þjóðvegurinn áður fyrr um túnið ..." segir í örnefnaskrá. Þjóðleiðin lá yfir Köldukvísl á Vaði 012 um 280 m beint sunnan við bæ 001. Þegar komið var upp af vaðinu, norðan Köldukvíslar, beygði leiðin til norðausturs og lá á svipuðum slóðum og reiðgötur meðfram Köldukvísl norðanverðri gera nú, austur að þjóðvegi. Gamli þjóðvegurinn kom á Vesturlandsveg á svipuðum slóðum og heimreiðin að Leirvogstunga gerir nú en lá svo áfram til norðausturs austan Vesturlandsvegar, utan þess svæðis sem hér var til úttektar. Reiðgöturnar eru í raun uppfærsla á eldri vegi. Leifar þjóðvegarins má greina á stöku stað, t.d. beint upp af vaðinu 012 þar sem hann hefur legið á svolítið öðrum stað en núverandi reiðgötur.

Gamli vegurinn virðist hafa verið ruddur og er 3-4 m á breidd.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

Heimildir: Ö-Leirvogstunga, 1

Til hægri við miðja mynd má sjá hvar gamli þjóðvegurinn greinist frá reiðgötunni.

GK-236:011 Leirvogstunga (tvíbýli) heimild um bústað

64°10804N 21°41150V

Tvíbýlt var í Leirvogstunga um skeið. Yngri bærinn var þar sem fjós var síðar byggt (sjá 002) eða fast vestan þess. Á 20. öld var tvíbýlt í Leirvogstunga en þá bjuggu báðir bændur í gamla bænum (sjá 001). Fast vestan við steinsteypta útihúsbyggingu er slakki sem er um 20 m á kannt áður en þverhnípt brekka tekur við vestar.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

Heimildir: Ö-Leirvogstunga, 1

GK-236:012 *Vað* heimild um vað

64°10652N 21°41073V

"Þá er Krókhylur. Neðan hans er gamalt Vað, og neðan þess er Bakkahylur." segir í örnefnaskrá. Gamli þjóðvegurinn 010 lá um vaðið. Vaðið er um 280 m beint sunnan við bæ 001. Það er enn farið enda hluti af reiðleið um svæðið. Vaðið er ágætt og greiðfært. Ofar er Krókhylur en neðar Bakkahylur. Áin er þægileg yfirferðar á þessum slóðum, grunn og lygn og liggja reiðgötur að ánni beggja vegna þess.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda**Heimildir:** Ö-Leirvogstunga, 1

Vaðið sem nú er hluti af reiðleið um svæðið. horft til suðurs

GK-236:013 *Fjós* heimild um fjós

64°10847N 21°41080V

"Milli Móholts og bæjar [001] voru gamlar tættur frá fornum árum nefndar Fjós." segir í örnefnaskrá. Tóftirnar voru um 70 m norðan við bæ 001 þar sem íbúðarhúsið í Leirvogstungu II stendur nú. Steinsteyppt íbúðarhús stendur nú þar sem tóftirnar voru áður. Kjallari er undir hluta hússins. "Íbúðarhús Guðmundar Magnússonar var byggt ofan í fjósið 1958." segir í fornleifaskrá Þjóðminjasafns. Guðmundur Magnússon, heimildamaður, segist sjálfur hafa handgrafið fyrir húsinu og ekki rekist á leifar undir sverði við þær framkvæmdir.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda**Heimildir:** Ö-Leirvogstunga, 1; GÓ - Drög að fornleifaskrá fyrir Mosfellsbæ, 123696-236-7**GK-236:014** *Veita* örnefni áveita

64°10800N 21°41200V

"Þar vestur af [Harðhaus] í túnjaðri, sem var, heitir Veita." segir í örnefnaskrá. Veita var nafn á deiglendi fast vestan við vesturrætur bæjarhóls 001, um 30 m vestan við bæ 001. Nú er skurður skammt vestan við hólrætur en Guðmundur Magnússon, heimildamaður, telur að Veitu-örnefnið hafi aðallega verið notað um svæðið frá brekkurótum og að skurði skammt vestan við. Skurðurinn er þó nýlegur og gæti örnefnið vel hafa verið notað yfir stærra svæði. Ekki sjást áveitugarðar eða eldri áveituskurðir á þessum slóðum og telur Guðmundur að svo hafi aldrei verið heldur hafi örnefnið einfaldlega verið dregið af því að á þessum slóðum er mikil væta. Flatlent deiglendi sem nú hefur verið ræst fram.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda**Heimildir:** Ö-Leirvogstunga, 1**GK-236:015** *Traðarsund* heimild um leið

64°11005N 21°41350V

"... Suðurmýri [var] við túnið vestanvert. Næst er Norðurmýri, og norðan hennar er Traðarsund. Það er norður í tungunni austur upp af Hallinum." segir í örnefnaskrá. Leiðin um Traðarsund var farin heim að engjunum. Í raun voru tvær leiðir farnar norðvestast heim af engjunum (sjá einnig 009) en þær sameinuðust um 160 m austan við Hallinn og héldu þannig áfram heim að gamla bænum 001. Sú leið sem hér er skráð og lá um Traðarsund, var sú nyrðri af leiðunum tveimur. Hún lá í jaðri mels en svo áfram um deiglendi sem nú er framræst. Á einstaka stað má sjá dæld í melinn þar sem gatan hefur legið. Skýr merki sjást þó ekki um hana.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda**Heimildir:** Ö-Leirvogstunga, 2**GK-236:016** *Kirkjugil* heimild um leið

"Niður dalbrekkurnar, aðeins vestar, er svo gil sem heitir Kirkjugil. Um það gil hefur fólkið farið af Kjalarnesi í kirkjuferðum að Mosfelli."

Heimildir: Ö-Leirvogstunga, 2**GK-236:017** *Stekkjarmýri* örnefni stekkur

"Nú förum við norður fyrir melana norður að Leirvogsá. Þar norðan mels er Stekkjarmýri."

"Guðmundur Magnússon hefur aldrei séð stekk þar." - GÓ. Í Stekkjarmýri voru mógrafir skv. Guðmundi Magnússyni

Heimildir: Ö-Leirvogstunga, 2; GÓ - Drög að fornleifaskrá fyrir Mosfellsbæ, 123696-236-18

GK-236:018 heimild um kálgarð

64°10803N 21°41173V

Á túnakorti er sýndur tvískiptur kálgarður vestan við bæjarstæðið 001. Kálgarðurinn var í vesturhlið bæjarhóls. Hann hefur verið beint vestan við fjós 002. Á þessum stað sjást enn ummerki um rabbabarabeð og aðra ræktun en ekki eru greinilegar garðhleðslur. Brött og grasi gróin brekka, 15-20 m há. Hún er á kafi í háu grasi.

"Samkvæmt Guðmundi Magnússyni, Leirvogstungu, er garður þessi enn á sama stað en hefur ekki verið notaður í mörg ár. Hann kannast ekki við neinn hlaðinn garð í kring." segir í Fornleifaskrá Þjóðminjasafns.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

Heimildir: Túnakort 1916; GÓ - Drög að fornleifaskrá fyrir Mosfellsbæ, 123696-236-3

GK-236:019 Magnúsarstekkur örnefni stekkur

"... Uppi á melnum heitir Stórimói. Þar næst við ána [Köldukvísl] er hvammur, sem heitir Magnúsarstekkur. Þar upp af og norður af heita Stekkjarbrekkur, öðru nafni Þverbrekkur." segir í örnefnalýsingu. "Samkvæmt fornleifaskráningu sem gerð var 1980 er ásin um 4-5 m hár austan við stekkin, hæstur rétt austan hans en fer lakkandi í suðvestur og er kominn niður á jafnsléttu 10-15 m suðvestan hans. Stekkurinn sjálfur er í grösugri náttúrulegri laut í brekkunni sem hentugt er að girða af. Þetta er um 150 m norður frá ánni og um 800 m norðaustur frá bænum í Leirvogstungu. (Guðmundur Ólafsson). Stekkurinn er um 3 x 7 m að innanmáli með áfastri lambakró, um 2 x 3 m að innanmáli. Veggir eru hlaðnir úr torfi, um 1-1,5 m á breidd og tæplega 1 m á hæð. Stefnan er norðaustur-suðvestur og inngangur á suðvesturgafli. (Guðmundur Ólafsson)." - GÓ

Heimildir: Ö-Leirvogstunga, 1; GÓ - Drög að fornleifaskrá fyrir Mosfellsbæ, 123696-236-16

GK-236:020 heimild

"Við fornleifaskráningu 1980 fannst hústóft á grýttum uppblásnum mel um 1,5 km frá bænum í Leirvogstungu, í sömu fjarlægð frá nágrannabænum Hrísbú og um 500 m norður frá Köldukvísl. Nokkru sunnar er malargryfja og hefur jarðvegur lækkað um 4-5 m vegna malarnámsins en þegar tóftin var skráð hafði verið sáð aftur í sárið og gengið frá því. Vestan malargryfjunnar eru Stekkjarbrekkur. (Guðmundur Ólafsson). Þetta er hringlaga grjóthrúga, um 5 m í þvermál, hæst í miðjunni, um 0,5 m og lækkar til allra hliða. Hún er í laginu eins og lág keila. Steinarir í hrúgunni hafa verið teknir af melnum í kring svo að á um 10 m kafla umhverfis hefur nær hver steinn verið notaður í hana. Þeir eru af ýmsum stærðum og ekki lagðir eftir neinum mynstrum. Þó virðist ysta steinaröðin í hringnum að jafnaði gerð af stærri steinum, um 0,4 m í þvermál. Grjóthrúgan hefur verið hlaðin utanum stóran steinhnullung sem er í henni miðri, um 0,8 m í þvermál. Málningarslettur á sumum steinum, gular, appelsínugular og gulgrænar sýna að hún er ekki mjög gömul og gæti ef til vill verið hlaðin af hermönnum á stríðsárunum. (Guðmundur Ólafsson). Engar heimildir eru til um þessa hrúgu og fólk í sveitinni kannast ekki við hana (Guðmundur Ólafsson)."

Heimildir: GÓ - Drög að fornleifaskrá fyrir Mosfellsbæ, 123696-236-14

GK-236:021 garðlag túngarður

64°10864N 21°41055V

Ekki er vitað hvort túngarður hefur einhverju sinni girt af öll tún Leirvogstungu en afar óljósar leifar, líklega af túngarðsspotta, má greina um 20 m ANA við íbúðarhúsið í Leirvogstungu II, fast austan við lóðarmörk. Vel má vera að garðurinn sé sá hinn sami og merktur er inn á túnakort frá 1916, innantúns. Garðurinn hefur verið sléttaður í tún sem enn eru slegin. Þar sem hann lá má greina hrygg á 50-60 m kafla til norðurs og NNV. Garðurinn liggur í dálitlum boga. Hryggurinn þar sem garðurinn hefur verið er um 5 m á breidd en 0,3 m á hæð.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

GK-236:022 rafstöð

64°10749N 21°40855V

"Tungufoss er í Köldukvísl og útskagandi klettasnös við fossinn, norðan megin árinna, er gömul rafstöð. Þetta er um 200 m suðaustur af bænum í Leirvogstungu og 100 m vestan Vesturlandsvegjar. (Guðmundur Ólafsson).

Rafstöðin er lítil og steinsteypt, um 2 x 5 m að þvermáli. Inni í húsinu er túrbína og mælar. Stíflan er steinsteypt, 2,5 sm [svo] þykk og hefur upphaflega verið um 2 m á hæð en er nú að mestu leyti hrúðin. Magnús Sveinsson byggði rafstöðina 1931 og var hún í notkun til 1958. Túrbínuna smíðuðu bræður Magnúsar á Steðja." segir í drögum að Fornleifaskrá Þjóðminjasafns. Rafstöðvarbyggingin stendur enn í þverhníptu árgili við Köldukvísl um 130 m vestan Vesturlandsvegjar. Rafstöðin er byggð í þverhníptu árgili. Klettabelti er við það að norðan en gilið verður meira aflíðandi sunnan ár, vestan rafstöðvar.

Gamla rafstöðin. Horft til ASA

Rafstöðin er steinsteypt hús.

Áður var einnig steinsteypt stífla á þessum stað en hún er nú nærri alveg horfin þó óljós merki hennar séu greinileg sunnan ár. Sjálfst húsið er um 5 x 2 m að stærð og snýr norðaustur-suðvestur. Frá því gengur steinsteyptur veggur til norðausturs í 3,5 m að gilbarminum. Túrbínan er enn inni í Rafstöðvarhúsinu. Rafstöðin er yngri en 100 ára gömul og nýtur því ekki sjálfkrafa friðhelgi sem fornleif. Hún er engu að síður skemmtilegur minnisvarði um landnýtingu í Leirvogstungu.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

Heimildir: GÓ - Drög að fornleifaskrá fyrir Mosfellsbæ, 123696-236-20

GK-236:023 heimild um leið

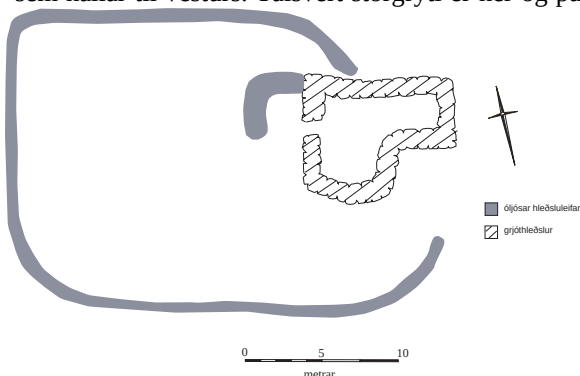
"[Leirvogurinn] er þurr um fjöru, og þá er þar harður flatur leirbotn, og þar liggur vegurinn, þó aðeins sundurskorinn með mjóum skurðlaga rásum, og er auðvelt að ríða þar yfir; ..." Kristian Kaalund. Óvíst að þetta vegstæði tilheyri Leirvogstungu

Heimildir: Kristian Kaalund, Íslenskir sögustaðir I, 32.

GK-236:024 tóft stekkur

64°11075N 21°41166V

Tvískípt, grjóthlaðin tóft er um 35 m sunnan við veg sem liggur frá Vesturlandsvegi vestur á Tungubakka. Tóftin er um 120 m vestan við Vesturlandsveg en um 500 m norðan við bæ 001. Tóftin er í grasi- og mosavöxnum móa sem hallar til vesturs. Talsvert stórgrýti er hér og þar í

móanum.

Tóftin er hlaðin úr grjóti. Hún er talsvert hrúðin og vaxin mosa. Sjálf tóftin er tvískípt og 10 X 9 m að stærð. Hún snýr austur-vestur. Op er á miðjum vesturvegg og einnig er opið á milli innra og ytra hólfs. Innra (austara) hólfið er minna. Tóftin er á mjög lágrí hæð og má vel að eldri mannvistarleifar leynist þar undir sverði. Mjög óljóst má greina grasi gróinn hrygg frá norðvesturhorni hennar í um 3 m til vesturs þar sem hann beygir 90° en heldur svo áfram í um 3 m til suðurs áður en hann verður ógreinilegur. Hugsanlega er hryggurinn merki um eldri mannvistarleifar en þó má vera að hann hafi verið samtíma tóftinni en aðeins byggður úr öðru

Tóftin. Horft til vesturs.

byggingarefni og því staðist tímans tönn verr en sjálf tóftin. Á loftmynd af tóftinni má sjá að ferhyrnt gerði hefur legið frá tóftinni vestan hennar, sjálfsagt e.k. aðhald. Gerðið er illgreinilegt af jörðu niðri. Af loftmyndinni má sjá að það hefur verið um 23 m á kannt og virðast garðlög hafa markað vestur-, norður- og suðurveggi þess en að austan hafa veggir enda við tóftina. Lag tóftarinnar, staðsetning og fjarlægð frá bæ benda helst til að hér sé fundinn stekkur. Líklega er tóftin svokallaðar Fráfærur skv. Guðmundi Magnússyni en aðrar voru í Þverbrekum nokkru ofar.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

4. Samantekt um fornleifar innan skipulagsreits í Leirvogstungu

Í landi Leirvogstungu eru þekktar 24 fornleifar. Langflestar þessara fornleifa, eða 19 þeirra, eru innan þess 50 ha deiliskipulagsreits sem hér er til umfjöllunar eða í jaðri hans. Ástæðan er einföld, innan deiliskipulagsreits er gamla heimatún Leirvogstungu og innan þess eru hlutfallslega þekktar flestar fornleifar.

Meginreglan um dreifingu fornleifa hér á landi er almennt sú að flestar eru þær í heimatúni, skammt frá bæ, en þeim fækkar eftir því sem fjær dregur heimatúni og bæ. Sökum þessa eru líkur á því að rekast á áður óþekktar mannvistarleifar undir sverði mun hærri í og við heimatún heldur en fjarri bæ. Með hliðsjón af fornleifavernd má því segja að heimatún fornra bæja sé að jafnaði óheppilegra land fyrir framkvæmdir en land fjarri heimatúnunum. Líkur eru á að við jarðrask verði rekist á áður óþekktar minjar undir sverði innan heimatúns í Leirvogstungu. Um þetta er þó ekkert hægt að fullyrða en ljóst er að varlega verður að fara í framkvæmdri stórtækra vinnuvéla innan gamla túnsins.

Eins og eðlilegt er um jarðir sem hafa haldist í byggð allt fram á síðustu ár hefur stór hluti fornleifa í Leirvogstungu vikið á síðustu áratugum, ýmist vegna þess umróts sem óhjákvæmilega fylgir sveitastörfum, húsbyggingum og öðrum framkvæmdum. Af minjastöðunum 19 eru allar leifar horfnar af yfirborði á níu stöðum. Þetta eru eftirfarandi minjar:

- GK-236:003 fjárhús
- GK-236:004 útihús
- GK-236:005 traðir
- GK-236:006 útihús
- GK-236:007 kvíar
- GK-236:011 bústaður
- GK-236:013 fjós
- GK-236:014 áveita
- GK-236:018 kálgarður

Vel er hugsanlegt að leifar mannvistarlaga kunni að finnast á einhverjum þessara staða (t.d. GK-236:003-006) undir sverði. Hrygg má t.d. greina í túninu þar sem traðirnar (GK-236:005) lágu áður sem gefur til kynna að þar leynist einhverjar leifar og svipaða sögu er að segja um útihús austast í túninu (GK-236:004) þar sem greina má afar óljósa dæld eða þúst þar sem líklegt er að útihúsið hafi staðið.

Þrátt fyrir að leifar nokkurra minjastaða sem horfnir eru af yfirborði kunni að leynast undir sverði er ljóst er að sumir þeirra eru alveg horfnir (s.s. GK-236:007 og líklega GK-

236:013). Á öðrum stöðum (GK-236:014 og hugsanlega GK-236:018) er jafnvel mögulegt að hafi aldrei staðið nein eiginlegt mannvirki.

Á 10 minjastöðum innan skipulagsreits í landi Leirvogstungu mátti greina einhver merki fornra mannvirkja og verður hér stuttlega gerð grein fyrir þeim:

- Erfitt er að áætla hvort og þá hversu miklar mannvistarleifar kunna að leynast í bæjarhól (GK-236:001) Leirvogstungu. Bæjarhólar eru gjarnan álitnir þeir minjastaðir þar sem hvað ítarlegasta upplýsinga um húsakost, fæðu og menningu liðinna tíma er að vænta. Þótt líklegt sé að bæjarhólnum í Leirvogstungu hafi verið raskað mikið nú þegar er ólíklegt annað en í honum séu talsverðar mannvistarleifar.
- Þótt fjósinu (GK-236:002) sem stóð áður nærri bæ 001 hafi nú verið rutt út stendur hlaðan sem sambyggð var fjósinu enn uppi og er hún að hluta grjóthlaðin þó stærstur hluti hennar sé nú steinsteyptur.
- Rústir Sauðahúss (GK-236:008) fast suðaustan við tún í Leirvogstungu sjást enn þótt núverandi reiðgata hafi aðeins skaðað austurhlið þess.
- Talsverðar samgönguminjar sjást enn innan skipulagsreits í landi Leirvogstungu. Ummerki um þjóðveg (GK-236:010) má greina á kafla, það á þjóðvegi (GK-236:012) er enn greinilegt og um örlítil merki má greina um tvær leiðir sem farnar voru heim af engjum (GK-236:009 og 015).
- Túngarðurinn (GK-236:21) sjálfsagt að mestu verið sléttaður í tún en leifar hans má enn rekja sem hrygg í túninu á stuttum kafla.
- Steinsteyptar og skemmtilegar leifar heimarafstöðvar (GK-236:022) standa enn uppi við Köldukvísl og eru í ljómandi ástandi. Ábúendur í Leirvogstungu hafa hug á að gæta þess að framkvæmdir á svæðinu skaði ekki rafstöðina og jafnvel að gera hana upp á næstunni.

Sökum þess að allir þeir staðir sem skráðir voru í Leirvogstungu eru innan skipulagsreits þar sem ráðgert er þéttbýli teljast þeir, allir nema kvíarnar (GK-236:007) sem öruggt má teljast að allar leifar séu horfnar um, í hættu. Þrátt fyrir þetta er ljóst að minjastöðunum er búin mismikil hættu og má auðveldlega koma hjá nokkru hnjaski á sumum þeirra enda kunna þeir að lenda utan lóðamarka eða á svæðum þar sem ekki virðast vera áætlaðar beinar framkvæmdir. Í þessu samhengi er rétt að minna á að mikilvægt er að öll umferð, efnistaka og frávík frá fyrirliggjandi tillögu um skipulag verði skoðuð með hliðsjón af upplýsingum um fornleifar á reitnum.

Það er hlutverk Fornleifaverndar ríkisins að úrskurða um hvort að sú hætta sem nýtt deiliskipulag í Leirvogstungu gæti skapað fornleifum innan deiliskipulagsreits er ásættanleg eða ekki, hvort grípa þurfi til mótvægisaðgerða og þá hverra. Fornleifavernd ríkisins getur veitt heimild til þess að fornleifar verði látnar víkja vegna framkvæmda, að undangenginni rannsókn, eða þær huldar og setur skilmála þar að lútandi.

HEIMILDASKRÁ

DI: *Diplomatarium Islandicum* eða *Íslenskt fornbréfasafn* I-XVI. Kaupmannahöfn/Reykjavík, 1857-1972.

JÁM: Jarðabók Árna Magnússonar og Páls Vídalíns, III. bindi. 1913-1943. Kaupmannahöfn Hið íslenska fræðafélag.

J.Johnsen. *Jarðatal á Íslandi*. Kaupmannahöfn, 1847.

Kristian Kaalund. 1984-1986. *Íslenskir sögustaðir I*. Reykjavík. Örn og Örlygur.

SSGK: *Sýslulýsingar og sóknarlýsingar*. 1937-1939. Landnám Ingólfs. Safn til sögu þess. Reykjavík.

Óprentaða heimildir

Drög að fornleifaskráningu fyrir Mosfellssveit. Guðmundur Ólafsson tók saman. Þjóðminjasafn Íslands. Óútgefið handrit.

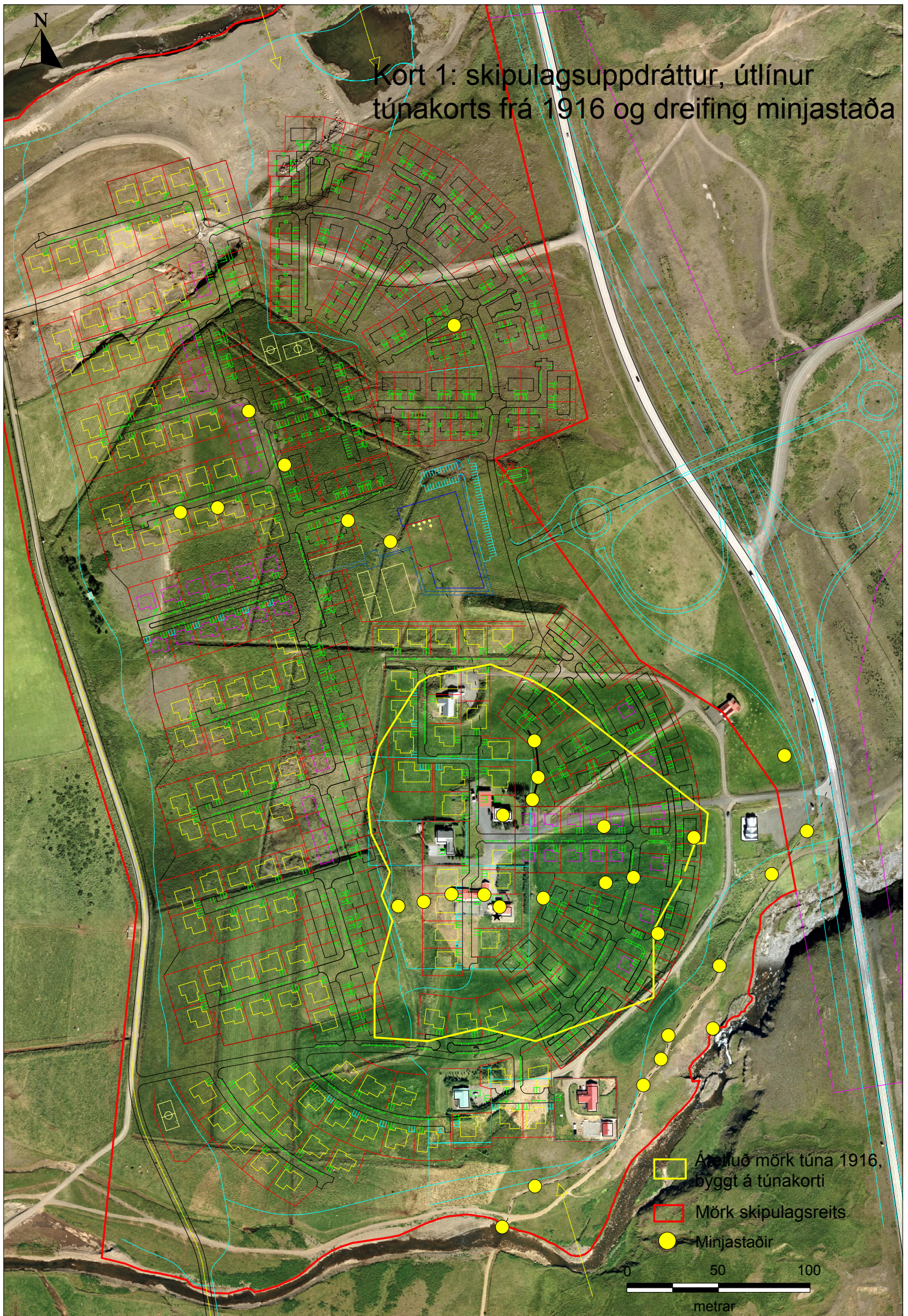
Ö-Leirvogstunga: Örnefnaskrá fyrir Leirvogstungu. Magnús Sveinsson veitti upplýsingar en Ari Gíslason tók saman. Skráin var yfirfarin af Ólafi Þórðarsyni frá Æsustöðum. Örnefnastofnun Íslands.

Túnakort. Þjóðskjalasafn Íslands. Jarðadeild XIV. Uppdrættir af túnum 1916. Mosfellssveit.

VIÐHENGILL 1: HNITASKRÁ Í LANDSHNITAKERFI (ISN93)

Númer minjastaðar	X-hnit	Y-hnit
236001	369508.98	411360.98
236002	369495.37	411371.63
236003	369600.11	411431.2
236004	369678.8	411421.73
236005B	369601.68	411382.08
236005C	369547.05	411368.67
236006	369647.44	411337.71
236007	369758.09	411493.32
236008	369650.01	411227.85
236009A	369229.7	411705.94
236009B	369262.24	411710.09
236009C	369376.24	411698.65
236010A	369777.62	411427.25
236010B	369746.85	411389.58
236010C	369701.09	411309.5
236010D	369656.52	411248.56
236010E	369634.62	411205.16
236010F	369545.87	411094.52
236011B	369466.78	411372.03
236012	369511.15	411081.1
236013	369511.74	411441.25
236014	369420.23	411361.57
236015A	369413.32	411680.3
236015B	369314.71	411746.77
236015C	369289.46	411794.5
236018	369442.52	411365.52
236021A	369537.58	411454.67
236021B	369542.51	411474.19
236021C	369539.36	411506.14
236022	369695.37	411254.67
236024	369469.14	411869.45

Kort 1: skipulagsuppdráttur, útlínur
túnakorts frá 1916 og dreifing minjastaða

Kort 2: Mörk deiliskipulags, túnakorts
frá 1916 og minjastaðir með númerum

0 50 100
metrar

- Ágallhö mörk túna 1916, byggt á túnakorti
- Mörk skipulagsreits
- Minjastaðir